

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Tomáš Urbánek, DiS.

Analýza působení antikonfliktních týmů Policie České republiky v
Olomouckém kraji

Olomouc 2014

vedoucí práce: Mgr. Michal Růžička, Ph.D.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

V Lipníku nad Bečvou dne 6. prosince 2014

.....

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Tomáš Urbánek, DiS.
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Michal Růžička, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Analýza působení antikonfliktních týmů Policie České republiky v Olomouckém kraji
Název v angličtině:	Operations of Police Czech republic anti-conflict teams in Olomouc county analysis
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se v teoretické části zaměřuje na seznámení čtenáře se závaznými pokyny policejního prezidenta Policie ČR a dalšími interními akty, kterými je fungování antikonfliktních týmů upraveno. Dále se podrobněji zabývá typem skupin osob, na které nejčastěji členové týmu při výkonu své pravomoci působí. V praktické části je z intranetových zdrojů Policie ČR blíže analyzována četnost nasazování antikonfliktního týmu v Olomouckém kraji a formou průzkumu anonymními dotazníky řadoví policisté udávají svůj pohled na součinnost s antikonfliktním týmem v olomouckém kraji.</p>
Klíčová slova:	Policie ČR, antikonfliktní tým, konflikt, komunikace

Anotace v angličtině:	<p>The bachelor paper is in its theoretical part focused to get to know the reader with mandatory regulations of president of Czech Police which are important for functioning the anti-conflict teams. It is also aimed to groups of people which are mostly effected by the anti-conflict teams. The count of settings of anti-conflict team in Olomouc county is written in the practicaly part of the bachelor paper. There are also analysed anonymous questionnaires which were filled by the regular policemen from Olomouc county with the aim get to know their sight of exploitation the anti-conflict team in practice.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>Police Czech Republic, anti-conflict team, conflict, comunication</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Dotazník pro příslušníky Policie ČR Antikonfliktní tým v přímém výkonu služby</p>
Rozsah práce:	<p>46 stran</p>
Jazyk práce:	<p>Čeština</p>

Obsah

I.	Úvod.....	7
II.	Teoretická část	9
1	Konflikt	9
1.1	Teorie kognitivní disonance.....	9
1.2	Teorie agrese.....	10
2	Využitelné informace pro práci u antikonfliktního týmu.....	12
2.1	Komunikace a asertivita.....	12
2.1.1	Komunikace.....	12
2.1.2	Asertivita	13
2.2	Transakční analýza.....	13
2.3	Sociální psychologie	14
2.3.1	Metody sociální psychologie	15
2.4	Speciální pedagogika	16
2.4.1	Etopedie.....	17
3	Antikonfliktní tým.....	18
3.1	Definice a vymezení činnosti.....	18
3.2	Historie vývoje antikonfliktních týmů	20
3.3	Profil člena antikonfliktního týmu	22
3.4	Zřízení antikonfliktního týmu v Olomouckém kraji.....	23
3.5	Využití antikonfliktního týmu Olomouckého kraje v letech 2010 - 2014.....	24
4	Zájmové skupiny antikonfliktního týmu	27
4.1	Sportovní fanoušci	27
4.1.1	Vliv alkoholu a jiných návykových látek	29
4.2	Extremismus	30
4.3	Riziková mládež.....	31
III.	Praktická část	33
5	Metodologie průzkumu	33
6	Výsledky průzkumu	34
6.1	Dotazníkové šetření	34
6.2	Vyhodnocení dotazníků a interpretace dat.....	34
7	Diskuze.....	40
8	Závěr	41

9	Resume.....	42
10	Seznam obrázků a grafů.....	43
11	Použitá literatura.....	44
12	Seznam příloh.....	46

I. Úvod

Tématem této bakalářské práce je analyzování činnosti Antikonfliktního týmu Policie ČR v rámci Olomouckého kraje. Cílovou skupinou čtenářů považuji všechny, kteří se chtějí více dozvědět o této ne příliš známé složce Policie ČR, ale také ty, jež blíže studují problematiku mezilidských konfliktů, způsoby komunikace, vlivu masy na jedince či deviantní chování. Čtenáře níže seznámím s požadavky na personální strukturu, kvalifikační a odborné požadavky, jež by měli pracovníci týmu mít a vymezím jeho působnost a účinnost. Ve své práci bych chtěl poukázat na míru využitelnosti této skupiny a její význam při řešení konfliktů u moderního pojetí policejního sboru.

Toto téma jsem si vybral zcela záměrně proto, že u Policie ČR působím od roku 2007 v pozici řadového policisty a sám jsem měl několikrát možnost s antikonfliktním týmem při různých opatřeních pracovat. Taktéž mám již zkušenosti i z působení v zahraničí, kdy jsem v letech 2013 a 2014 vykonával mandát v rámci mise EULEX v Kosovu, kde jsem stejně jako v ČR pracoval v přímém výkonu, tedy mezi lidmi, na ulici. Troufám si tak říci, že mám v problematice již poměrně dobrý rozhled, dokážu se v ní orientovat a i díky zkušenosti ze služby ze zahraničí, která není v rámci Policie ČR velmi běžná, mohu snáze srovnávat, utvářet si vlastní názor a využívat veškeré své nabyté poznatky a zkušenosti, s těmito dále pracovat a uplatňovat je v přímém výkonu služby.

Samotnou práci jsem rozdělil na dvě části. V teoretické části se na základě studia odborné literatury budu zabývat konfliktním jednáním, způsobem vhodné komunikace, využitelnými obory pro práci antikonfliktního týmu. Dále budu čerpat ze závazných pokynů policejního prezidenta Policie ČR a vnitřních nařízení Policie ČR, které blíže vymezují termín antikonfliktního týmu. Zaměřím se na specifika davu a skupiny, na které členové antikonfliktního týmu při výkonu služby nejčastěji působí. Tyto blíže analyzuji a uvedu další činitele, které bezprostředně tyto zájmové skupiny ovlivňují. Z intranetových zdrojů Policie ČR pak budu čerpat data k četnosti využitelnosti a vytíženosti týmu a jeho aktuálnímu personálnímu obsazení, která budu blíže analyzovat.

Praktickou část zaměřím na využitelnost antikonfliktního týmu v praxi. K průzkumu zvolím metodu anonymních dotazníků, které budou rozdány řadovým policistům v rámci olomouckého kraje. Policisté budou mít za úkol vyjádřit se ke svým zkušenostem při součinnosti na zákrocích s antikonfliktním týmem a uvedou své pohledy na problematiku,

neboť z řad policistů jsou právě tito nejčastějšími spolupracovníky členů antikonfliktních týmů při opatřeních Policie ČR. Cílem práce bude na základě vyhodnocení výše uvedených dotazníků zanalyzovat míru efektivity antikonfliktního týmu, jeho skutečné využití v praxi při kooperaci s řadovými policisty a na základě výpovědí dotazovaných policistů hledat možnosti a cesty ke zkvalitnění práce této skupiny.

II. Teoretická část

1 Konflikt

Čakrt (2000, s. 11) definuje konflikt jako proces, v němž jedna strana vynakládá vědomé úsilí ve formě blokačních činů na zmaření snahy jiné strany, s cílem znemožnit dosažení jejich záměrů nebo sledování jejich záměrů.

Dle Kohoutka (2004, s. 51) je to ostrý spor, střet verbální či brachiální, srážka, rozkol, nesouhlas, neshoda, rozpor protichůdných tendencí a nutnost volby mezi nimi.

Křivohlavý (2002, s. 17 - 37) ve své knize popisuje konflikt jako střetnutí dvou či více stran, jež mají protichůdné myšlenky, názory či zájmy. Konflikty, jakožto rozpor mezi dvěma motivy, provází lidskou společnost od počátku jejího vzniku a je nemyslitelné, že by tomu do budoucna mohlo být jinak. Konfliktní situace provází život každého jedince, ať již se jedná o konflikty interpersonální (tedy vnitřní – sám se sebou) nebo intrapersonální (vnější – konflikt s další osobou). Další rozdělení konfliktů je nasnadě, můžeme najít konflikty mocenské, otevřené, názorové či fyzické, je možné je také rozdělit dle dominance psychologické charakteristiky na konflikty názorů, postojů, zájmů či představ, přičemž nejde nikdy o vyhraněné zařazení konfliktu, nelze o něm říci, že se jedná výlučně o právě takový jeden typ konfliktu. Svým charakterem jsou to konflikty smíšené.

Podněty vedoucí ke vzniku konfliktu, tedy jejich startéry pak zejména jsou: dlouhodobá frustrace, snížená hladina emoční citlivosti, momentální psychické rozpoložení jedince, přenesená agresivita, nedorozumění či vnitřní nejistota. Takových spouštěčů však můžeme najít i mnoho dalších, v závislosti na situaci a konkrétních osob.

1.1 Teorie kognitivní disonance

Zajímavou teorii, jak se konflikt promítá do chování jedince, prezentuje americký sociální psycholog Leon Festinger (in Kosek, 2004, s. 200 – 207). Tento muž, inspirován myšlenkami rakouského Fritze Heidera, používá dva pojmy, a to *kognitivní element*

a *disonanci*. Kognitivním elementem Festinger uvádí postoj, názor či poznání. Disonance je pak nesouladem mezi dvěma nebo více kognitivními elementy. Kognitivní disonance je tedy jakýmsi stavem napětí, který se vytváří tehdy, je-li osoba vystavena tlaku dvou kognitivních elementů, jež jsou z psychologického hlediska rozporné.

Podle Festingera (in Kosek, 2004, s. 200 – 207) je člověk takovou bytostí, jež tráví celý svůj život snahou přesvědčit se, že její bytí není nesmyslné. Možností, jak odstranit nebo alespoň zredukovat kognitivní disonanci, ovšem není mnoho. Je možno buď změnit jeden nebo oba kognitivní elementy tak, že se jejich vzájemný rozpor zmenší nebo úplně zmizí, nebo lze jeden z elementů úplně zavrhnout.

Festingerova teorie (Kosek, 2004, s. 206) bývá často aplikována při výzkumu neetického chování, který úzce souvisí s policejní prací, potažmo působením antikonfliktního týmu. Pomyslná hranice mezi neetickým a agresivním chováním je velmi tenká a tyto dvě roviny ve značné spoustě případů splývají v jednu. U těchto jedinců je ovšem velmi zřetelný fakt, kdy své jednání se pokouší co nejvíce racionalizovat.

V opozici s kognitivní disonancí stojí kognitivní rovnováha. Dle Heidera se lidé snaží dosáhnout souladu a usilují o to, aby jejich postoje byly v souladu s jinými postoji (Hayesová, 2003, s. 102)

1.2 Teorie agrese

Lidská agresivita a tedy utváření konfliktů se vysvětluje různě. Hayesová (2003, s. 116) ve své knize uvádí, že psychoanalytik Sigmund Freud ke konci svého života tvrdil, že lidé čerpají ze dvou základních zdrojů energie, která je tak ovlivňuje. O rozkoš usilující *libido* a oproti tomu destruktivní síla *thanatos*. Rozpory mezi těmito silami a vliv druhé z nich pak přisuzoval agresivnímu chování jedince a tedy vytváření konfliktů.

V roce 1950 Lorenz představil myšlenku, že agrese je důsledkem vrozených, tedy genetických faktorů (in Hayesová, 2003, s. 116 – 118). Ty pak vyvolávají nepřátelské automatizmy vůči druhým. Lorenz se domníval, že agrese se v jedincích hromadí, až na základě nějakého impulsu dojde k jejímu uvolnění. Signál k uvolnění agrese je pak druhově specifický, může se jednat o gesto, nepřátelský pohled nebo například jakýkoliv čin. Autor uvádí, že společnost by měla vytvářet svým členům dostatek příležitostí, aby tuto negativní

energii bezpečně uvolnili. Tak dojde ke katarzi (očistění), při níž vlastní agresivitu ventilují. Lorenzův model se stal populárním a známým, přesto neexistuje mnoho důkazů, že příležitosti k uvolnění agrese ji mohou v jedinci opravdu zmírnit.

Dle Glasse (1998, s. 158), pokud zkrotíme „bestii“ ve svém nitru, je možné, že úspěšně dosáhneme toho, že budeme žít život, ve kterém budeme tak často, jak jen to vnější okolnosti dovolí, spokojeně a radostně užívat každodenních maličností.

2 Využitelné informace pro práci u antikonfliktního týmu

2.1 Komunikace a asertivita

2.1.1 Komunikace

Dle Mikuláščíka (2003, s. 18) je slovo „komunikace“ latinského původu a znamená „něco spojovat“. Nutnost vzájemně se dorozumívat, tedy komunikovat, provází náš každodenní život. Od kvality vzájemné komunikace se pak odráží úspěšnost dosahování cílů, jež si klademe a za kterými kráčíme. Schopnost úspěšně komunikovat je tak žádaným jevem, který se však ne každému dostává. I když zrovna mlčíme, komunikujeme. Jsme aktivně zapojeni tím, že nasloucháme, reagujeme, zaujímáme nějaký postoj a k mluvčímu, jež k nám hovoří, nebo ke společnosti, vysíláme nějaké signály a to třeba i nevědomky.

Stejně jako jsme výše uvedli několik typů konfliktů, je možno i komunikaci rozdělit na několik typů a to například na záměrnou a nezáměrnou, či vědomou a nevědomou. Dále pak na afektivní, pozitivní či negativní. Stejně jako konflikt, může být dle Mikuláščíka (2003, s. 32 – 39) komunikace interpersonální či intrapersonální.

Schopnost vhodně komunikovat znamená zejména pro policistu základ k úspěšnému zvládnutí krizové situace. Carl Rogers, jeden z představitelů tzv. humanistické psychologie, ve knize Mikuláščíka (2003, s. 44 – 45), uvádí mezi základní přístupy porozumění a pochopení člověka, neustálou flexibilitu či hledání rezerv. Důraz klade zejména na empatické naslouchání. Dále uvádí, že při komunikaci je třeba dbát na mluvení přirozeným jazykem a používání kratších vět, neboť delší věty odvádějí pozornost od obsahu a posluchač je nucen věnovat se příliš formě. Podle Řezáče (1998, s. 102) efektivní komunikace předpokládá, že sdělování je nezkreslené a včasné. Podmínkou efektivní komunikace zároveň je, aby naslouchající byl ochoten informace přijímat. Součástí komunikačního chování je pak i ovlivňování postoje příjemce.

Špačková (2003, s. 50) uvádí ve své knize výsledky studie, kdy dle provedeného výzkumu chicagské univerzity bylo však také zjištěno, že účinek vyslaného poselství závisí z 55% na signálech řeči těla, z 38% na barvě a melodii hlasu a jen ze 7% na obsahu mluveného slova.

2.1.2 Asertivita

K pojmu „komunikace“ se úzce váže pojem „asertivita“. Mikuláščík (2003, s. 90 – 93) uvádí, že tímto se rozumí schopnost prosazovat vlastní názor. Asertivní člověk dovede vyjádřit to, co chce, nebo nechce, to, jak situaci vidí, jaký má názor, nesnaží se nic skrývat, nic naznačovat, je otevřený a upřímný. To vše ale dělá způsobem, který nepoškozuje práva jiných. Asertivní jednání pomáhá zvyšovat sebevědomí a sebeúctu, pomáhá upoutávat žádoucí pozornost, sdělovat nepříjemná rozhodnutí či realizovat kontroverzní opatření.

Dle Medzihorského (1991, s. 7 - 9) můžeme asertivní chování popsat jako přímé, upřímné vyjádření vlastních myšlenek a názorů, pozitivních i negativních, aniž by při tom došlo k narušení práv jiných lidí a nebo svých vlastních. Člověk jednající asertivně nejedná na úkor druhých lidí, ale taktéž nepřipustí, aby jiní jednali na úkor jeho samotného. Zvládnutí asertivního jednání může být tou nejlepší strategií, jak dosáhnout kýženého výsledku při nejrozmanitějších obtížných situacích každodenního života.

O'Brien (1999, s. 20 – 21) jako typické znaky asertivního člověka uvádí, že tento dokáže dosahovat svých cílů, aniž při tom poškozuje zájmy své či zájmy jiných osob, má přiměřené sebevědomí a sebedůvěru, ochraňuje vlastní práva a práva druhých, činí samostatná rozhodnutí a přijímá za ně plnou zodpovědnost, dokáže vyjádřit své potřeby a přímo formulovat požadavky na jejich uspokojení, kdy zároveň je připraven na možnost odmítnutí.

2.2 Transakční analýza

Metoda analýzy osobnosti pomocí transakcí je jednou z možností, pomocí které policisté mohou řešit konflikty se zúčastněnými stranami. Samotný kurs „Metody řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí“ je pro nově nastoupivší policisty povinným a je jedním z prvních školení, kterého se příslušníci Policie ČR, v rámci základní odborné přípravy, účastní.

Otcem transakční analýzy je původem kanadský psycholog, psychoterapeut a psychoanalytik Eric Berne (rozený jako Eric Lennard Bernstein). Označení „transakční analýza“ se ukotvilo v padesátých letech minulého století, později vznikla mezinárodní organizace pro Transakční analýzu (International Transactional Analysis Association). Jak

dále uvádí Christine (2006, s. 18 – 20), původním Berneovým záměrem bylo využívat transakční analýzu v klinické praxi a psychoterapii.

Mikuláščík (2003, s. 39 – 43) ve své knize uvádí, že hlavními představiteli transakční analýzy je kromě E. Berneho i D. Harris. Myšlenkou transakční analýzy přitom je, že do komunikační aktivity se nezapojuje celá osobnost mluvčího, nýbrž pouze část jeho ega, kterou autoři rozdělují do částí rodič – dospělý – dítě a odehrává se na nevědomé úrovni. Jedinec přitom jedná automatizovaně, a ač si to neuvědomuje, pokračuje ve svých stereotypech. Svou pozici v komunikaci pak označujeme jako jakousi roli ve hře.

Uvedené role pak Mikuláščík (2003, s. 42) charakterizuje jako:

Rodič v nás – vštípené pojetí života, zákony, ovládání, pravidla, morálka, autoritativnost, přísnost, příkazy a zákazy.

Dospělé ego – naučené pojetí života, vyzralost, rozum, zkušenost, asertivita, logika.

Dětské ego – impulzivnost, instinktivnost, emocionalita, hravost, intuitivnost, vzpurnost, poslušnost či pocit viny.

Uvedené tři úrovně osobnosti se promítají do chování každého člověka odlišným způsobem. Transakce mezi jednotlivými úrovněmi ega pak dle Mikuláščíka (2003, s. 42 – 43) mohou mít podobu paralelní, zkříženou či skrytou. V rámci vzájemné komunikace jsou pak možné veškeré úrovně křížení, např. rodič x dospělý, dospělý x dítě apod.

Smyslem tohoto kurz pro začínající policisty je především osvojit si řešení možných konfliktních situací z budoucí policejní praxe, získat schopnost spontánnějšího styku s občany nebo získat citlivost v oblasti poznávání vlastních předsudků.

2.3 Sociální psychologie

O významu psychologie, jako vědní disciplíny, jež shrnuje poznatky o nejobecnějších zákonitostech psychických jevů, využívané u členů antikonfliktních týmů, vůbec nemůže být pochyb, níže tak uvádím rovnou jeden z oborů psychologie.

Nakonečný (2009, s. 10) ve své knize uvádí definici sociální psychologie, mimo jiné, i slovy F. H. Allporta, tedy jednoho z klasiků tohoto oboru. Podle něj je sociální psychologie

„věda, která studuje chování individua, pokud jeho chování stimuluje jiná individua nebo je samo reakcí na jejich chování, a která popisuje vědomí individua, pokud je vědomím sociálních objektů a reakcí“.

Kosek (2004) se zabývá otázkou, proč různí lidé řeší stejnou situaci různými způsoby. Při hledání odpovědi na tuto otázku dle něj vystupuje do popředí interdisciplinární charakter sociální psychologie. Uvádí, že o přítomnosti sociálně psychologického pozadí takových jevů jako alkoholismus či řádění fotbalových fanoušků opravdu není nutné pochybovat.

Ve své knize Kosek (2004, s. 10) uvádí, že již ve 4. stol. př. Kr. vyslovil Aristoteles myšlenku, že člověk je „*zoon politikon*“. Toto překládá do spojení společenský tvor, nebo ještě lépe, společenská bytost. Předmětem sociální psychologie je pak prakticky všechno, čím lidé ve společnosti žijí.

Obor sociální psychologie je úzce propojen se sociologií a sociální, respektive kulturní antropologií. Tento stav vychází ze skutečnosti, že sociální jevy mají psychologické, sociologické a kulturní aspekty. Sociálněpsychologické hledisko se zaměřuje na zážitkovou a behaviorální stránku interakce jedinců v rámci malých skupin, někdy i na interakci mezi těmito malými skupinami (in Nakonečný, 2009, s. 20).

2.3.1 Metody sociální psychologie

Kosek (2004, s. 37 – 42) uvádí, že zavedenými a účinnými metodami, kterými obor sociální psychologie získává a vyhodnocuje data je pozorování, experiment, dotazník, rozhovor, obsahová analýza a sociometrie.

Pro účely policejní práce a využití u antikonfliktních týmů policie je pak směrodatná především metoda pozorování, blíže pak tzv. extrospekce – pozorování druhých, dále pak metoda obsahové analýzy, jejímž předmětem je nějaké sdělení, přesněji jeho forma a obsah (velmi jednoduše můžeme tuto metodu také popsat jako analýzu sloužící k odhalení toho, co stojí „mezi řádky“), a snad nejdůležitější a nejvyužitelnější metodou pro policisty zařazených v antikonfliktních týmech je metoda rozhovoru, kde verbální projev hraje značnou úlohu a od něj se odvíjí případné dílčí nebo celkové úspěchy při práci policisty v terénu. Do jisté míry je taktéž využitelná metoda sociometrie, jež se týká zejména zkoumání struktur malých skupin. Přitažlivost a odpudivost mezi jednotlivými členy skupiny je jejím základním jevem

a techniky sociometrie lze uplatnit zejména v případech, kdy je třeba zajistit hladké fungování skupiny.

Považuji za důležité zmínit se o pojmu, která uvádí Nakonečný (2009, s. 443). Tzv. sociální kompetence je podle něj klíčový koncept sociální psychologie. Je chápána jako zvláštní případ inteligence, uplatňující se v sociálních interakcích. V publikacích jiných autorů se můžeme setkat i se sociální obratností, která má v podstatě stejný význam jako sociální kompetence. Nakonečný (2009, s. 443) prezentuje myšlenku M. Argyla, který považuje sociální obratnost za analogickou motorické obratnosti. Jde tedy o jakousi šikovnost, kterou jedinec vykazuje v sociální interakci při prosazování svých zájmů. Tak, jako se člověk učí např. hrát na hudební nástroj, učí se i obratnosti ve svém sociálním chování.

Při zvýšené sociální obratnosti je pak pro policistu mnohem snazší úspěšně uplatňovat kteroukoliv metodu sociální psychologie z výše uvedených. Proces zvyšování sociální kompetence je však dlouhodobou záležitostí, dá se bez nadsázky říci, že může být celoživotní. V sociálním kontaktu s druhými lidmi se máme stále čemu učit a stejně jako občan v běžném životě, i policista v rámci výkonu služby se na ulici dostává do nových situací, které musí řešit.

2.4 Speciální pedagogika

Renotiérová, Ludíková a kol. (2004) uvádí, že předmětem tohoto relativně mladého oboru je zkoumání podstaty a zákonitostí výchovy a dalšího vzdělávání jedinců se speciálními potřebami a aplikace speciálněpedagogických metod, kterými jsou reedukace, kompenzace a rehabilitace. Speciálněpedagogické působení je tak zaměřeno na zdravotně či sociálně znevýhodněného jedince, kterému je poskytována podpora v oblasti vzdělávání, výchovy, přípravy pro pracovní a společenské začlenění a jeho realizaci. Cíle speciální pedagogiky pak autorky rozdělují do tří úrovní a to jako humanitární, výchovné a ekonomické.

Z uvedené definice je patrné, že pro využití v antikonfliktním týmu není speciální pedagogika úplně tou nejdůležitější disciplínou. Přesto níže uvádím jeden z podoborů této vědní disciplíny, který se k práci policisty v antikonfliktním týmu může velmi hodit.

2.4.1 Etopedie

Etopedie má jasné postavení uvnitř pedagogických věd, jako jeden z podoborů speciální pedagogiky. Vojtová (2005) uvádí, že se zabývá výchovou, rozvojem a vzdělávání dětí, mládeže i dospělých s poruchou chování. Využíváním poznatků pedagogiky, přijímá zásady, principy teorie výchovy a didaktiky, které dále aplikuje a modifikuje.

V defektologickém slovníku pak můžeme najít tuto definici: „*Pedagogika osob mravně narušených, s poruchami chování a emocí; jeden z oborů speciální pedagogiky, který se zabývá výchovou, převýchovou, vzděláváním a pracovní přípravou mravně narušených jedinců*“.

Chaloupka (1998, s. 17 – 18) ve své publikaci uvádí, že za zájmové objekty etopedie považujeme osoby, jež vyžadují zvláštní péči. Tyto můžeme dále dělit podle stupně závažnosti poruchy chování:

- *Disociální* – nepřiměřené, avšak zvládnutelné vhodnými pedagogickými postupy.
- *Asociální* – jednání neodpovídající společenské morálce, ale prozatím nedosahující intenzity ničení společenských hodnot.
- *Antisociální* – jednání, které svými důsledky poškozuje společnost a vede až k ničení nejvyšších hodnot.

3 Antikonfliktní tým

„Členové antikonfliktního týmu jsou manažeři konfliktů, jejichž cílem je vystavět komunikační most mezi zúčastněnými stranami“¹

Obrázek č. 1 – zdroj www.policie.cz

3.1 Definice a vymezení činnosti

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti² jasně vymezuje působnost a úkoly antikonfliktních týmů Policie ČR, kdy v rámci každého krajského ředitelství policie, jež je v České republice celkem 14, ustanovuje v regionu působící antikonfliktní tým, mezi jehož základní úkoly patří:

(1) Antikonfliktní tým působí na území příslušného krajského ředitelství policie; vyžaduje-li to bezpečnostní situace, může působit i na jiných místech České republiky.

(2) Základním úkolem antikonfliktního týmu je transparentním způsobem prostřednictvím komunikace předcházet agresivnímu jednání osob při opatření; za tím účelem

¹ Policie ČR. *Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-03-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/clanek-z-casopisu-guard-c-3-2008-pdf.aspx>

² Intranet Policie ČR

a) se orientuje na stanovené cílové skupiny osob (sportovní fanoušky, sympatizanty extremistických hnutí apod.), na místní obyvatelstvo a na zástupce sdělovacích prostředků,

b) vysvětluje v rámci rozhovorů smysl a účel opatření a konkrétního postupu policie a v případě potřeby diskutuje s osobami i o blízkých oblastech problémů,

c) upozorňuje osoby dotčené opatřením na zákonné povinnosti policie v případě spáchání protiprávního jednání.

(3) Antikonfliktní tým je nasazován při opatření zejména tam, kde

a) lze obecně očekávat zesílenou potřebu komunikace mezi osobami a nasazenými policisty nebo mezi různými názorovými skupinami osob,

b) je nutno upozornit osoby dotčené opatřením na právní posouzení situace a na hranici vzniku protiprávního jednání,

c) nejsou konkrétní bezpečnostní opatření zcela pochopitelná pro veřejnost, které je třeba objasnit zákonnou roli policie, nebo transparentním postojem objasnit veřejnosti základní klidový postoj policie a její zákonné povinnosti v případě spáchání protiprávního jednání, včetně důvodů pro zákrok,

d) lze negativní skupinové dynamické procesy prolomit nasazením policistů antikonfliktního týmu.

(4) Při opatření je antikonfliktní tým postaven naroveň ostatním zúčastněným složkám policie (pořádkové jednotce, zásahové jednotce apod.); policisté antikonfliktního týmu plní výhradně úkoly uložené tomuto týmu, jež jsou blíže uvedeny v Závazném pokynu policejního prezidenta ze dne 13. 2. 2009, článku 30.

Koordinátory antikonfliktních týmů pro veškeré kraje jsou za Policii ČR pplk. Mgr. Petr Koutný a kpt. Mgr. Martin Koryčanský.

3.2 Historie vývoje antikonfliktních týmů

Dle článku Petry Zbožínkové uveřejněného v magazínu pro bezpečnostní složky³, vývoj zřizování antikonfliktních týmů v rámci Policie České republiky má pochopitelně svou historii, která však není nikterak rozsáhlá. Zejména v rozvojovějších zemích či zemích východního bloku byly a jsou policejní složky chápány jako represivní a stejně tomu bylo i dříve v naší zemi, zejména tehdejší Československé republice. Nastupují až tehdy, pokud byl veřejný pořádek narušen a je třeba nastolit jeho obnovení, což se v těchto zemích většinou děje hrubou silou. Pochopitelně, někdy už není jiná možnost, avšak položme si otázku, zda-li se tomuto nedalo předejít jiným způsobem. Tím mířím právě k nasazení nerepresivních složek policie, jakými jsou antikonfliktní týmy.

V Německu se o zřízení antikonfliktního týmu začali zajímat v polovině devadesátých let, kdy zde došlo k nárůstu agresivity osob na hromadných akcích, zejména pak na těch sportovních. Protože rostl počet diskutabilních zákroků policie, které byly kritizovány ze strany veřejnosti a médií, bylo rozhodnuto o zřízení složky, jež by měla působit preventivně a se všemi účastníky se stranami navazovat kontakt. Na základě těchto požadavků byla vytvořena koncepce AHA! a na jejím základě byl zřízen první Anti-konflikte team.

Dá se říci, že management Policie ČR a vláda ČR se pořádně začali zabývat zřízením AKT až v důsledku všeobecně známého zákroku pořádkových jednotek policie na nepovoleném shromáždění příznivců techno hudby, tzv. Czechteku, konaném ve dnech 29. - 30. července 2005 nedaleko Mlýnice u Tachova. Tehdejší zákrok, jenž byl policií vyčíslen na více než 30 milionů korun a po kterém byly desítky zraněných na obou stranách, hájila vláda, naopak kritizoval jej jako nepřiměřený tehdejší prezident Václav Klaus i senát. Svou zprávou se k zákroku policejních složek vyjádřil i tehdejší ombudsman JUDr. Otakar Motejl, který právě zde uvedl možnost zřízení nerepresivních složek policie, které v té době již několikátým rokem úspěšně fungovaly.

První tři antikonfliktní týmy tak byly o rok později zřízeny na základě rozkazu policejního prezidenta č. 56/2006 Sb. Tyto měly své zřízení v Ostravě, Plzni a Ústí nad Labem. Další zřizování antikonfliktních týmů na sebe nenechalo dlouho čekat a tak již v roce

³ Policie ČR. *Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-03-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/clanek-z-casopisu-guard-c-3-2008-pdf.aspx>

2007 byla v rámci každé správy kraje (v tuto dobu jich bylo osm) zřízena pracovní skupina AKT, připravena zasáhnout v rámci svého kraje, či v případně nutnosti, i za jeho hranicemi, jako výpomoc při konfliktech většího charakteru nebo při důležitém nacvičování součinnosti.

Nasazování AKT je využíváno ke zvláštním příležitostem, kde lze očekávat větší emociální vybuzení účastníků a je zde hrozba střetu názorů znesvářených stran. Ve většině případů se jedná o sportovní události a doprovody, většinou fotbalových, fanoušků, dále pak pochody extremistů levice či pravice, technoparty či jiné rizikové hudební produkce, stávky, ale i živelné pohromy, blokáce Greenpeace apod. Zkrátka všude tam, kde je třeba vybudovat komunikační most mezi dvěma či více zúčastněnými stranami. Ne náhodou tak na oficiálním webu Policie ČR naleznete nadpis s latinským heslem: Antikonfliktní týmy – VERBUM NON ARMA. Jednoduše přeloženo – SLOVEM MÍSTO ZBRANĚ.

Koryčanský⁴ jako zajímavost uvádí, že po Německu, které zavedlo nasazování svých Anti-konflikte teamů jako první, byla Česká republika hned další evropskou zemí v pořadí zřízení této složky. Přesto právě Německo antikonfliktní týmy překvapivě od počátku nevyužívalo k jejich nasazování na sportovní události. Je skutečností, že v této zemi jsou diváci a fanoušci sportovních (fotbalových) klubů tak nějak na vyšší úrovni a k eskalaci diváckého násilí nedochází v takové míře jako u nás.

V noci z 9. na 10. listopadu 1938 proběhla v Německu, k němu připojenému Rakousku a Sudetech tzv. Křišťálová noc. Židovský pogrom, jež měl za následek desítky až stovky mrtvých a desetitisíce Židů internovaných do koncentračních táborů a na jehož základě Hitler zbavil Židy jejich legální existence. Na 9. listopadu 2007, kdy bylo 69. výročí této nechvalně známé události oznámilo několik extremistických hnutí svůj pochod Prahou. V pohotovosti byly tehdy stovky policistů, včetně pořádkových jednotek a také antikonfliktního týmu. Koryčanský⁵ pro popis působení AKT využívá anonymní citaci z internetového portálu blog.respekt.cz ze dne 16. 11. 2007:

„...kontakt s bezpečnostními složkami v terénu byl poměrně bezproblémový, v tomto kontextu se jaksi přiči použít slovo příjemný. Kromě těžkooděnců a policistů v civilu jsem potkal i novinku, tzv. antikonfliktní tým, policisté v civilu s křiklavými vestami, kteří nejsou nedotknutelní, ale jejich úkolem je právě komunikace s demonstranty. Atmosféra, kterou

⁴ Policie ČR. *Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-03-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/reditelstvi-sluzby-poradkove-a-zeleznicni-policie-galerie-soubory-clanek-z-casopisu-policista-c-3-2008-pdf.aspx>

⁵ tamtéž

s sebou přítomnost policie nese, se tím rozhodně zlepšila. Kromě těžkoooděnců je tu najednou možnost oslovit člověka, a ne jen bytost s úkolem. Zejména v naší společnosti, která s sebou nese nevědomky ve vztahu k bezpečnostním složkám ledasco nejen ze zkušenosti komunistické totality, je to dobrá změna“.

3.3 Profil člena antikonfliktního týmu

Na základě analýzy Koryčanského⁶ v současné době již standardně působí v rámci každého z krajských ředitelství vlastní antikonfliktní tým složený z policistů, jež do funkce jmenuje krajský ředitel na základě provedeného výběrového řízení. V něm uchazeč musí projevit dostatečnou motivaci a uspět v psychologických testech. Na základě tohoto výběrového řízení by tak mělo být zřejmé, co vede policistu k tomu, že se chce stát součástí týmu.

Nutno podotknout, že působení policisty v tomto týmu není jedinou funkcí, kterou u Policie ČR zastává. Krom toho si plní ještě další pracovní povinnosti na útvaru, kam je prioritně zařazen. Členství v antikonfliktním týmu je dobrovolné a krom zvýšení tzv. rizikového příplatku z něj pro tohoto policistu v podstatě neplynou jakékoliv další výhody. Naopak, k akcím je vyslán kolikrát i mimo rámeček řádné pracovní doby a tak pro to, aby svou funkci vykonával svědomitě a s nejvyšší mírou nasazení, je nutné, aby k práci v týmu měl i nějaký vztah, motivaci a vnitřní přesvědčení, že jeho práce je smysluplná a pomáhá.

Je zde také značný dopad na psychiku členů antikonfliktního týmu, kteří musí čelit kolikrát značnému nátlaku nevyzpytatelných agresorů, vulgárních narážek, poznámek, dvojznačných situací apod. Absolutní sebekontrola a ovládnutí emocí je tak další klíčovou složkou, kterou musí každý člen antikonfliktního týmu disponovat. Členové týmu nejsou fundovaní psychologové, je zde ale důraz na vlastnosti přirozené inteligence, verbální obratnosti, variabilního myšlení, empatičnosti a schopnosti komunikace s lidmi různého společenského postavení a vzdělání.

⁶ Policie ČR. *Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-03-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/reditelstvi-sluzby-poradkove-a-zeleznicni-policie-galerie-soubory-clanek-z-casopisu-policista-c-3-2008-pdf.aspx>

3.4 Zřízení antikonfliktního týmu v Olomouckém kraji

Antikonfliktní tým pro Olomoucký kraj byl zřízen na základě rozkazu ředitele Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje plk. RNDr. Jaroslava Skříčila ze dne 1. ledna 2010, kterým se výše uvedená pracovní skupina ustanovuje v souladu s částí IV. závazného pokynu policejního prezidenta č. 10/2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti⁷.

V rámci Olomouckého kraje byli krajským ředitelem do funkce jmenováni níže uvedení policisté:

- a) koordinátor antikonfliktního týmu
npor. Pavel Kleiner

z územního odboru Přerov Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje (dále jen „krajské ředitelství“),

- b) metodik antikonfliktního týmu
plk. Mgr. Tomáš Adam

z odboru obecné kriminality krajského ředitelství,

- c) členové antikonfliktního týmu

prap. Vladislav Zápeca

z odboru služby dopravní policie krajského ředitelství,

npor. Bc. Jaromír Stržínek

z územního odboru Přerov krajského ředitelství,

por. Mgr. David Vilím

z územního odboru Přerov krajského ředitelství,

prap. Tomáš Nedorostek

z územního odboru Přerov krajského ředitelství,

prap. Michal Dopita

z územního odboru Přerov krajského ředitelství,

⁷ Intranet Policie ČR

kpt. Bc. Tomáš Kojecký
z odboru obecné kriminality krajského ředitelství,
npor. Ing. Bc. Jana Hlobilová
z územního odboru Přerov krajského ředitelství,
por. Petr Janků, DiS.
z územního odboru Přerov krajského ředitelství,
npor. Mgr. Petr Čech
z územního odboru Přerov krajského ředitelství.

Dle platného pokynu krajského ředitele pak uvedení policisté musí při výkonu služby antikonfliktního týmu postupovat v souladu s interními akty řízení.

3.5 Využití antikonfliktního týmu Olomouckého kraje v letech 2010 - 2014

Dle dostupných informací z intranetových stránek Policie ČR⁸ je možné analyzovat nasazení antikonfliktnímu týmu Olomouckého kraje v uplynulých třech letech. Počet využití skupiny se od roku 2010, kdy v rámci kraje začala působit, zvětšuje a její využitelnost a důležitost při hromadných shromážděních je tak naprosto zřejmá.

V roce 2010 byl tým nasazen do „ostré“ akce celkem v šesti případech. Přitom se jednalo ve třech případech o nasazení na domácí utkání SK Sigma Olomouc ve fotbalové Gambrinus lize, reprezentační fotbalové utkání s celkem Litvy (vše na Andrově stadionu v Olomouci) a dvakrát byla vyžádána součinnost z Moravskoslezského kraje na výpomoc při utkání fotbalového FC Baník Ostrava. Dvakrát se tým v tomto roce také účastnil secvičování nasazení s pořádkovou jednotkou Olomouckého kraje.

Protože využití antikonfliktního týmu v roce 2010 bylo vyhodnoceno jako velmi dobré, došlo v roce 2011 k výraznému zvýšení jeho dalšího využití a to již na celkem 13 případů. Osmkrát to bylo při domácích utkáních Gambrinus ligy, konkrétně pak opět týmu SK Sigma Olomouc. Ve dvou případech tým vyjížděl k zápasům Poháru Českomoravského

⁸ Intranet Policie ČR

Fotbalového Svazu – do Šumperka a do Uničova, kam zavítal FC Baník Ostrava). V červnu 2011 byla skupina nedocenitelně využita při pochodu Dělnické strany sociální spravedlnosti, který se konal v Přerově. Tento byl vyhodnocen jako velmi rizikový, neboť reálně hrozily střety mezi příznivci a odpůrci DSSS a romskou komunitou, která v Přerově hojně žije. Ke střetům zde skutečně došlo, avšak díky včasnému zásahu pořádkových jednotek a dalšímu preventivnímu působení antikonfliktního týmu se v dalším protiprávním jednání podařilo vhodným způsobem zabránit. V tomto roce byl tým také poprvé využit k utkání 2. hokejové ligy – skupiny východ. V této soutěži má svůj celek město Přerov. Jednalo se o utkání HC Zubr Přerov – LHC Jestřábi Prostějov, kdy fanoušci obou týmů jsou mezi sebou znesvářeni a veškerá utkání těchto celků jsou tak vyhodnocena jako velmi riziková. Skutečnosti přidává na vážnosti navíc i to, že hokej je v Přerově velmi populární a přesto, že se jedná o celek, působící až ve 3. nejvyšší soutěži, návštěvnost se mnohdy blíží až k samotné hranici kapacity stadionu, tedy 2500 diváků. Tak vysoké je číslo pro tuto soutěž poměrně nezvyklé.

V roce 2012 byl antikonfliktní tým opět hojně využíván. Celkem v jedenácti případech. Svůj prim opět hrála Gambrinus liga a domácí utkání SK Sigma Olomouc – celkem 4 utkání. K výpomoci byl tým přizván do Uherského Hradiště na utkání fotbalové Gambrinus ligy mezi týmy Slovácka a olomoucké Sigmy. Na Andrově stadionu v Olomouci se k přátelskému utkání také postavily fotbalové reprezentace České a Slovenské republiky, kdy i zde skupina preventivně působila. Ve dvou případech pak tým asistoval při utkáních 2. hokejové ligy – skupiny východ, kdy se opět jednalo o utkání mezi HC Zubr Přerov a LHC Jestřábi Prostějov. K účasti na nespportovních akcích byl tým využit celkem ve třech případech, kdy se jednalo o pochod proti kriminalitě konaný v obci Dřevnovice a dvakrát bylo vyžádáno o součinnost se sousedním krajem, konkrétně pak na bezpečnostní opatření v souvislosti s konáním pochodu extremistických skupin na území města Břeclav a dále pak při konání shromáždění Dělnické strany sociální spravedlnosti v Holešově.

V roce 2013 se členové olomouckého antikonfliktního týmu účastnili dvaadvaceti opatření. Třikrát asistovali na přerovském zimním stadionu při hokejovém utkání, jedenáctkrát se účastnili fotbalových utkání, kdy se jednalo o zápasy Sigmy Olomouc, 1. FK Holice či reprezentace ČR při utkání s Dánskem v rámci kvalifikace na nadcházející mistrovství světa. Taktéž v jednom případě zajížděli do Ostravy jako výpomoc při ostře sledovaném zápase Baníku se Spartou. Zbýlá opatření, kterých se tým účastnil, byly různé pochody extremistických skupin. Důvod uskutečnění pochodu byl vždy „proti kriminalitě“. Skutečný záměr byl ale patrně trochu jiný.

Dle dostupných údajů Policie ČR byl v Olomouckém kraji antikonfliktní tým nasazen v době od ledna 2014 do konce října 2014 celkem ve čtrnácti případech. Zejména pokud se týče sportovních akcí, doznal tento rok řádných změn. Hlavní rival přerovského hokejového klubu – HC Prostějov – postoupil do vyšší soutěže, takže se už s Přerovem nebude potkávat. Ubude tak vyhrocených utkání a momentů na ledě i v hledišti a před stadionem. Fotbalová Sigma Olomouc sestoupila do druhé ligy a ani zde nebude tolik potencionálně rizikových utkání, navíc dojde k poklesu návštěvnosti, protože atraktivita druhé ligy se s první ligou dá jen těžko srovnávat. V těchto bodech policistům mírně ubude práce, nicméně poslední změna na sportovních kolbištích – postup olomouckých hokejistů do extraligy jim to do jisté míry vynahradí. Krom tradičních účastí na fotbalových a hokejových utkáních se tak antikonfliktní tým v roce 2014 účastnil ještě rozsáhlého bezpečnostního opatření spojeného s návštěvou prezidenta ČR v Olomouckém kraji a pochodu extremistů v Budišově nad Budišovkou.

4 Zájmové skupiny antikonfliktního týmu

Je pravdou, že kdyby nebylo diváků, a to v jakémkoliv sportu, jeho popularita by klesla, nebyl by příliv peněz od sponzorů, zkrátka nebylo by pro koho hrát, protože by prostě nebyl zájem ze strany veřejnosti. Fanoušci jsou tak, nejen pro fotbal, poměrně důležitým atributem, o který je potřeba se starat a pečovat o něj. To sportovní kluby také dělají. Ať už formou zvýhodněných permanentek na zápasy svého týmu, pořádáním zájezdů na venkovní utkání nebo výrobou reklamních předmětů. Pověstná „tvrdá jádra“ fanoušků (v Anglii známá pod pojmy jako rowdies nebo hooligans) pak žijí „svým“ životem, kdy při utkáních na stadionech vytvářejí z papírových konfet nebo světlic choreografie, pějí chorály a podobně. Krom jejich chování, kdy o fotbal už nejde a fandění přerůstá ve výtržnost, právě zmíněné sportovní chování dokáže udělat na stadionu tu správnou atmosféru i pro příležitostného diváka a pomáhá dělat fotbal zajímavějším a poutavějším.

Jakákoliv „policejní práce“ s masou je tak naprosto odlišná, než práce s jedincem. Ten, pokud je oddělen od spřízněné skupiny, chová se naprosto jinak, ztrácí na své domnělé síle, schopnostech, sebevědomí. Jedná jinak, v případě jakékoliv výzvy policejního orgánu spolupracuje mnohem lépe. Ve společnosti měl pocit, že cokoliv se stane jemu, stane se i ostatním okolo něj. Jednotlivec má tak pocity, že v mase překračuje hranici sebe samého. Oddělený od masy se pak ale stává zase tím, kým ve skutečnosti je.

4.1 Sportovní fanoušci

Reportáže o řádění fanoušků, zejména při fotbalových utkáních, nejsou v dnešní době ničím, co by nás nějakým způsobem dokázalo překvapovat. Na podobné výlevy si již většina současných lidí dokázala tak nějak zvyknout, i když s dávkou odmítání a jakoukoliv neschopností se s tímto jednáním ztotožnit. To je pochopitelné. Vyznávané hodnoty většinové populace jsou naprosto odlišné a nad snahou cokoliv ničit, převládá snaha tvořit a budovat statky. O ničivém pudu masy se tak mluví často, bývá odsuzován a najdeme jej v nejrůznějších zemích a kulturách.

Canneti (2007, s. 58 – 60) popisuje fanoušky na stadionu jako jedince, jež dohromady vytvářejí masu. Dále k nim autor uvádí, že každý z nich je odlišný, dohromady ale vytvářejí

skupinu, kde se jejich rozdíly stírají. Nejdůležitější proces odehrávající se v mase je vybití. Předtím masa v podstatě neexistuje, teprve proces vybití ji utváří. Je to chvíle, kdy všichni, kdo k mase patří, zbavují se svých odlišností a začínají se cítit jako stejní. Okamžik vybití v sobě však nese své nebezpečí. Lidé, kteří se náhle cítí stejní, se nestali stejnými opravdu a navždy. Neutečou od svých rodin a nakonec přijdou do svých domovů a ulehnou do svých postelí tak, jak to denně dělávají.

Proslulý francouzský psycholog Le Bon ve své pravděpodobně nejznámější práci „Psychologie davu“ charakterizuje dav jako soubor individuí, která jsou sjednocena iracionální připraveností k činu, která vyplývá z faktu rozplynutí individua v mase a jeho rezignace na sebekontrolu. Je to shromáždění snadno podléhající sugesci s neschopností na cokoliv si utvořit názor, neboť tento je davu podbízěn zvnějšku.

Dle Canettiho (2007, s. 60 – 62) vytváření hluku, ničení předmětů a zvuk jejich tříštění a rozbíjení rozvášněnou masu dráždí, uspokojuje a podněcuje k dalším činům. Jistá potřeba takového hluku patrně existuje hlavně na počátku událostí, kdy se ještě subjekt masy neskládá z mnoha jedinců a doposud se událo málo nebo vůbec nic.

Samotná masa, aby fungovala, jak je zvykem, potřebuje svůj spouštěč a samozřejmě i svého vůdce. Někoho, kdo masu nastartuje, udá impuls, směr, kudy se bude masa dále udávat. Vůdce si musí udělat jméno, většinou nějakým činem nebo dlouhodobým vystupováním v kolektivu, které mu zajistí své postavení. Lídři takovýchto skupin bývají různého charakteru. Od velmi inteligentních, demagogicky založených jedinců, kteří vědí, jak se svými „poddanými“ nejlépe manipulovat a směřovat je tam, kam potřebují, až po méně inteligentní jedince, kteří svou moc zakládají na hrubé síle a tímto ji před ostatními i dokazují a upevňují. Zejména s mladšími jedinci, kteří ještě nejsou tak vyzrálí a jejich osobnost se teprve utváří, se jim pracuje nejlépe. Rozhodujícími rizikovými faktory při dospívání může být selhávání při naplňování jednotlivých vývojových úloh. Dle Labátha (2001, s. 20 – 21) selhávání dospívajícího při vytváření vztahů s vrstevníky, může podmiňovat delikventní projevy chování, přijímání norem antisociálních skupin, vést k sociální izolaci a z toho pramenícím behaviorálním a emocionálním poruchám. Přítomnost takovýchto jedinců ve skupinách, u kterých zasahuje antikonfliktní tým, je více než častá. Selhávající dospívající člen rodiny je nejkřehčím prvkem celého systému a jeho identifikace se skupinou, kde získává uplatnění je tak pro něj snadná a pro skupinu samotnou přínosná.

Canetti (2007, s. 99) uvádí, že v mase lidí energie jedněch umocňuje vzrušení druhých, lidé se vzájemně postrkují týmž směrem. Dokud jsou spolu, cítí'ují jakékoliv nebezpečí za nikterak ohrožující.

4.1.1 Vliv alkoholu a jiných návykových látek

Uvedená podkapitola by mohla patřit i ke kterékoliv jiné v této části práci. Rozhodl jsem se ji však přiřadit ke kapitole o sportovních fanoušcích neboť zejména u těch dochází při „fandění“ ke zvýšené konzumaci alkoholických nápojů.

Osoby účastníci se hromadných akcí, jako jsou pochody vyjadřující podporu nebo naopak odpor určité ideji, či sportovních utkání, bývají velmi často pod vlivem alkoholu či jiných omamných, návykových látek. V naší zemi je konzumace alkoholu pevně zakořeněný zvyk a v celoevropském měřítku konzumace mladistvými se pravidelně umísťujeme mezi prvními. Taktéž konzumací piva na jednotlivého obyvatele je naše republika proslulá. Spolu s kofeinem a nikotinem se alkohol stává pro mnohé obyvatele legální drogou, bez které si těžko dokážou představit svůj život.

Působení alkoholu na člověka má za následek jeho uvolnění, odstranění zábran, zapomenutí na starosti a povinnosti všedního života, intenzivnější prožívání zábavy, menší pud sebezáchovy, výbušnost, výřečnost apod. Lidé jsou pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek hovornější, družnější. Obdobný je i vliv drog nejedince, jež je užívá. Návykovost je však ještě vyšší než u alkoholu a jejich užívání mívá pro člověka ještě zhoubnější účinky, než dlouhodobé užívání alkoholu. Jejich výčet však není náplní této bakalářské práce.

Jednání s lidmi pod vlivem návykových látek má svá úskalí, která je třeba brát v potaz. Jedná se zejména o nevyzpytatelné chování, možnosti častých a náhlých změn nálad, náhlé projevy agresivity a neočekávané změny chování, snížený pud sebezáchovy, přílišná výřečnost a další.

Matoušek a Kroftová (1998, s. 89) ve své knize uvádí, že množství trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu je nesrovnatelně větší než množství trestných činů spáchaných pod vlivem nealkoholových drog. Postojový rozdíl k alkoholu a k nealkoholovým

drogám je podmíněn jen tím, že pivo je domácí výrobek s dlouhou tradicí užívání i zneužívání. Není tedy symbolem čehosi neznámého, nekonformního a ohrožujícího.

Práci v antikonfliktním týmu vykonávají policisté, kteří už nějakou dobu (v řádu několika let) slouží u bezpečnostního sboru a své zkušenosti při výkonu služby z ulice mají. I přesto, že těmito zkušenostmi oplývají, je na místě, aby se chovali při jednání s těmito jedinci co nejbezpečněji. Stojí v první linii, bezprostředně u skupiny lidí, s níž pracují. Jedinci pod vlivem návykových látek mohou impulzivně jednat na jakýkoliv podnět, který by u lidí těmito látkami neovlivněnými, byl bez následků. Policisté by se tak ve svém vlastním zájmu měli snažit zachovávat bezpečný odstup a velmi vhodně a empaticky volit slova a svůj další postup v komunikaci. Z vlastní zkušenosti z výkonu služby na ulici také vím, že domluva s člověkem ovlivněným návykovou látkou nemusí již za několik minut platit, jedinec si domluvu kolikrát nepamatuje nebo s policistou jedná účelově za získáním výhodnější pozice pro sebe samého.

4.2 Extremismus

Podle Charváta (2007) je extremismus termín, jímž bývají označovány jednání, ideologie či skupiny mimo hlavní proud společnosti, kterým je připisováno porušování či neuznávání základních etických, právních a jiných důležitých společenských standardů, zejména ve spojení s verbální nebo fyzickou agresivitou, násilím nebo hrozbou násilí, historickým revizionismem, sociální demagogií, motivované zejména rasovou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou sociální nenávisí.

Moderní demokratická společnost je živnou půdou pro vytváření extremistických skupin. V době různých společenských a hospodářských krizí se lidé rádi chopí ideje, která je jim z nějaké strany podstrkována, aby v ní našli důvod a původce toho, s čím tak nesouhlasí.

Extremistické skupiny můžeme snadno rozdělit na pravicové a levicové⁹. Pravicový extremismus zastupují zejména hnutí, která se hlásí k dědictví německého nacismu nebo fašismu, tedy k militantním nacionalistickým hnutím. Společným jmenovatelem těchto skupin je přesvědčení o nadřazenosti určité skupiny lidí nad jinou. Za svůj společný cíl si kladou

⁹ Intranet Policie ČR

silný stát s rasově pro ně čistou společností a vůdce, který bude udržovat pevný řád. Hesla pravicových extremistických skupin se nesou v duchu země, národa, rasové válce či etnické čistotě. Naproti výše uvedené skupině stojí levicoví extremisté, kteří jako hlavní ideu mají odstranit stát a vytvořit jakýsi prostor bez jakýchkoliv autorit. Odmítají respektovat společenský řád, struktury společnosti. Levicový extremismus taktéž znamená ztotožňovat se s organizovaně uplatňovaným násilím, jehož cílem je likvidace aktivních odpůrců a opozičních názorů.

4.3 Riziková mládež

Své děti se od malička snažíme vést ke sportu či jiným zájmům a aktivitám, které by pomáhaly utvářet jejich osobnost po stránce psychické i fyzické. V jejich realizaci si někteří dospělí, ač to ne vždy třeba přiznají, plní některá svá nesplněná dětská přání a chtějí, aby dosáhli toho, čeho se rodičům kolikrát dosáhnout nepodařilo. Přetěžování potomků svými požadavky, ale i jejich rozmazlování, zahrnování majetkem, kterého si přestávají vážit, protože je všude okolo a je ho nepřehledné množství, pak může vyvolávat problémy ve výchově a ve zdravém utváření osobnosti dítěte. Tyto poruchy se pak mohou vyskytovat a dále prohlubovat i v pozdějším věku, s dítětem může být zvýšená potřeba práce v pedagogicko-psychologické poradně, v dospělém věku mohou nastat další problémy v navazování a udržování sociálních vztahů apod. A právě takový člověk bude snáze hledat cestu ke skupinám, které se ztotožňují s nějakým extrémním názorem.

Labáth (2001, s. 29) uvádí, že dítě, které vyrůstalo v optimálních podmínkách a bylo si dostatečně jisté láskou dospělých, jež ho obklopovali, dokáže uvolnit svoji přirozenou agresivitu v mírných, pravidelných aktivitách. Nemusí svou agresivitu v sobě zadržovat a osvojilo si způsoby, jak ji vhodně ze sebe uvolnit. Nevhodně vychovávané dítě naopak neví, co s městnanou agresivitou dělat a obyčejně mu přináší řadu problémů. Jako reakce na neadekvátní chování dítěte bývá u rodičů kolikrát posilování represivních a kontrolních postupů, což jen vede k tlaku na dítě a nutí jej k emancipování se od dětství a tím pádem i od rodičů. Může tak vznikat bludný kruh, jehož přerušeni je nad síly dítěte.

V posledních letech pravděpodobně všichni z nás pozorují nárůst násilí fyzického násilí ve společnosti. A to zejména u dětí. Je to důsledek moderní doby, krom veřejnoprávní televize zde máme možnost sledování nespočtu komerčních televizních stanic, které nabízejí řadu

filmů a seriálů s akční tematikou, ve které se pak mladiství diváci rádi ztotožňují. Ještě větší úlohu v tomto aspektu hrají také počítačové hry, ke kterým má už snad každé dítě přístup. Četba či sportování jdou v dnešní době již poměrně hodně stranou.

Dojmy z akčních scén, ač nevědomky, pomáhají utvářet osobnost dítěte. Tyto své počitky potom dítě pochopitelně nějakým způsobem ventiluje a jeho vystupování na veřejnosti tyto věci, ať chce nebo ne, ovlivňují.

Izolované agresivní komponenty se dle Labátha (2001, s. 26) ukládají v nevědomém systému psychického života a hromadí se. V literatuře se setkáváme s termínem „městnaná agrese“, tím je rozuměno nashromážděná po dobu delšího časového celku. Izolovaná a městnaná agrese se vyvíjejí bez zušlechťujícího vlivu a bez kontroly ze strany dospělých.

Matoušek a Kroftová (2003, s. 103) uvádí, že v odborné literatuře můžeme nalézt také termín „pondělní syndrom“ označující zvýšenou agresivitu dětí ve školkách a školách. Ta je vykládána jako vybití agresivity, jež se v dětech nahromadila během právě uplynulého víkendu.

V uplynulé době jsme tak mohli být svědkem několika strašných činů, kdy docházelo ve školách k řádění šíleného střelce, který po sobě zanechával desítky mrtvých. Současná situace si to vyžaduje a tak nácvik zákroku proti tzv. „aktivnímu střelci“ získal nejen u Policie ČR v poslední době velký význam a klade se na něj zvýšený důraz při výcviku jak řadových policistů odborů vnější služby, tak i speciálních jednotek.

Train (2001, s. 48 – 49) uvádí, že na základě výzkumu bylo zjištěno, že v rodinách, kde se vyskytují agresivní či delikventní děti, rodiče nedokážou poskytnout dítěti dostatečný dohled, stanovit jasně a důsledně pravidla a cíle, projevit nesouhlas s nevhodným chováním a nedokážou uplatnit pravidla výchovy, protože si prostřednictvím společného prožívání příjemných zkušeností nevybudovali smysluplný vztah se svými dětmi.

III. Praktická část

5 Metodologie průzkumu

Pro získání celkového přehledu o tom, jak je práce antikonfliktního týmu vnímána řadovými policisty jednotlivých útvarů obvodních oddělení či hlídkové služby v rámci Olomouckého kraje, bylo přistoupeno k průzkumu formou anonymních dotazníků, jež jednotliví policisté vyplňovali. Disman (2008, s. 152) uvádí respektování anonymity jako základní požadavek výzkumné etiky. Toto tvrzení jsme rozhodně chtěli dodržet a také jsme jej v plné míře dodrželi.

Při rozdávání dotazníků jsme se rozhodli zacílit svůj zájem pouze na policisty působící na základních organizačních článcích, kteří jsou do bezpečnostních opatření nasazováni přímo. Dotazníky nebyly směřovány pro policisty služby kriminální policie a vyšetřování ani pro policisty vyšších organizačních struktur, neboť tito nejsou do akcí přímo zařazeni, jejich účast v přímém výkonu služby není tak častá a přesto, že jsou zkušenými policisty, jejich odpovědi by byly zkreslené právě kvůli výše uvedené skutečnosti.

V dotaznících pokládám policistům 10 jasných otázek, zaměřuji se i na zjištění věku a pohlaví respondentů, abych si udělal obraz o názorech policistů napříč věkovým spektrem a tento dokázal později vyhodnotit, neboť jak se domnívám, se vzrůstajícím věkem respondentů (a tedy i počtem odsloužených let u Policie) bude názor na fungování antikonfliktního týmu stále více skeptičtější.

Z uvedeného průzkumu tak chci mimo jiné získat odpovědi na otázky, zda-li si policisté myslí, že antikonfliktní tým je vůbec prospěšný, pokud ano, jaké mají připomínky k jeho fungování a nápady na zlepšení, či zda-li by se v případě možnosti chtěli stát jeho členy.

6 Výsledky průzkumu

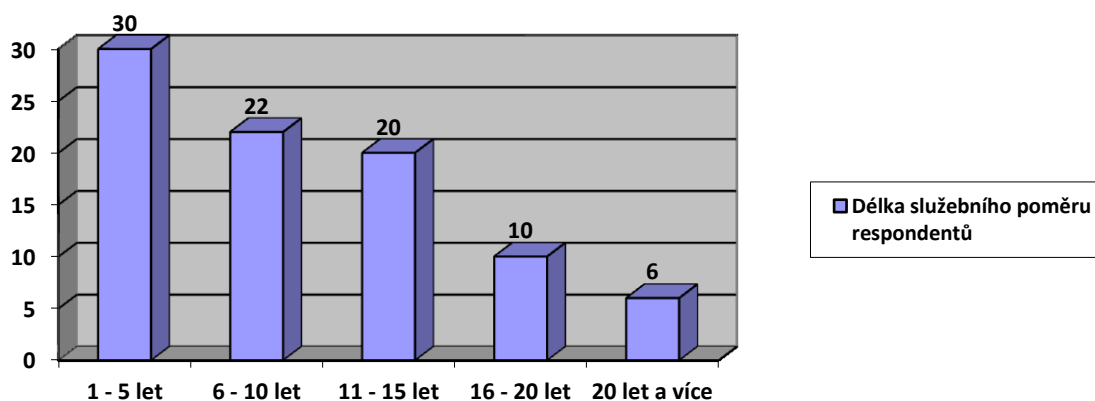
6.1 Dotazníkové šetření

Celkem bylo zpracováno a vyhodnoceno 88 dotazníků z celkového počtu 100, které byly rozdány jednotlivým respondentům. Gavora (2010, s. 130) uvádí jako požadovanou minimální návratnost 75 %, kdy se také pozastavuje nad skutečností, že v mnohých případech je tohoto čísla obtížné dosáhnout. 88 %, kterých se mi podařilo dosáhnout, hodnotím za velmi dobrých a tento výsledek přikládám zejména tomu, že policisté takřikajíc „drží“ při svých kolezích a snaží se být si vzájemně nápomocni.

6.2 Vyhodnocení dotazníků a interpretace dat

Otázka č. 1 – Délka služebního poměru.

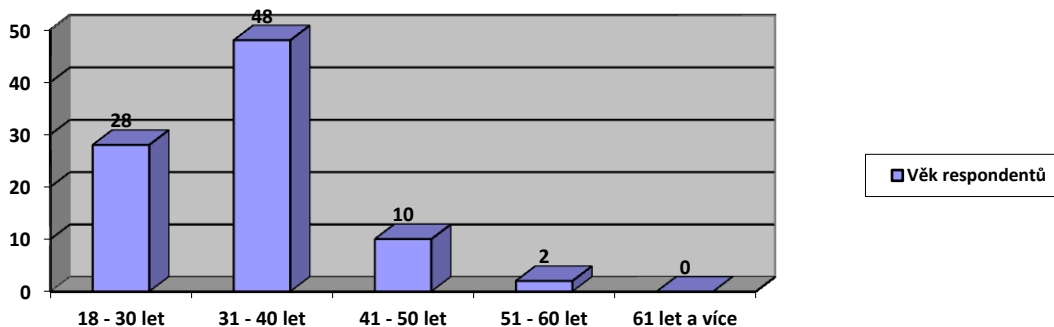
Z celkového počtu vyhodnocených dotazníků bylo nejvíce respondentů v délce služebního poměru do pěti let. Tohle je ještě následek hromadného náboru nových policistů, který probíhal v rámci projektu P-1000, jež zavedl a prosazoval tehdejší ministr vnitra Ivan Langer. U těchto respondentů rozhodně nemůžeme hovořit o případném syndromu vyhoření, jsou doposud plní ideálů a chuti potírat zločin. Jejich prozatímní nezkušenost nahrazuje právě elán pracovat.

Graf č. 1

Otázka č. 2 – Věk a pohlaví

Celkem 48 ze všech dotazovaných bylo ve věku 31 – 40 let. Značně zastoupená byla také část mladších policistů do 30 let. Naopak žádný z respondentů nebyl starší 61 let. Z uvedeného počtu 88 dotazovaných bylo pouze 6 žen.

Graf č. 2

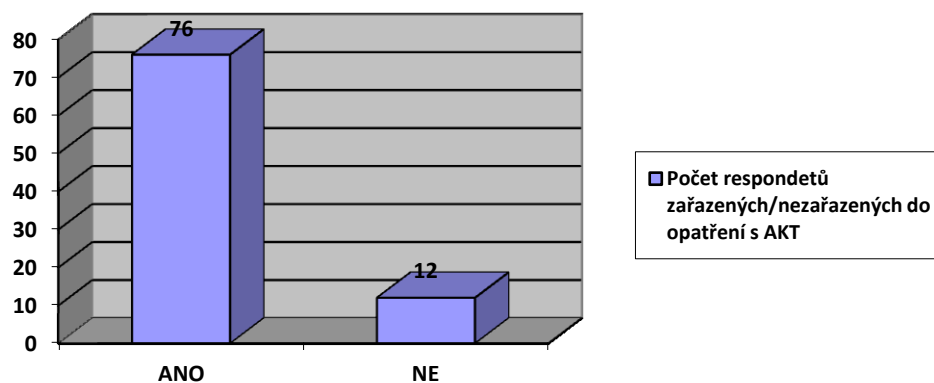
Otázka č. 3 – Pokuste se velmi stručně, vlastními slovy, charakterizovat antikonfliktní tým, uveďte, k čemu by dle Vás měl sloužit.

Zde jsme si chtěli ověřit, zda policisté vědí, k čemu tato ne dlouho fungující skupina slouží a zda dokážou charakterizovat a blíže určit místa a opatření, kde by byla účast antikonfliktního týmu vhodná.

Přesto, že respondenti dostali otevřenou otázku, kde uváděli vlastní myšlenky a definici museli dle svých schopností vytvořit, ve všech případech byla jejich odpověď více či méně přesná, kdy vystihli podstatu fungování antikonfliktního týmu.

Otázka č. 4 – Byli jste v uplynulých třech letech účastni jakéhokoliv opatření, ve kterém byl nasazen antikonfliktní tým?

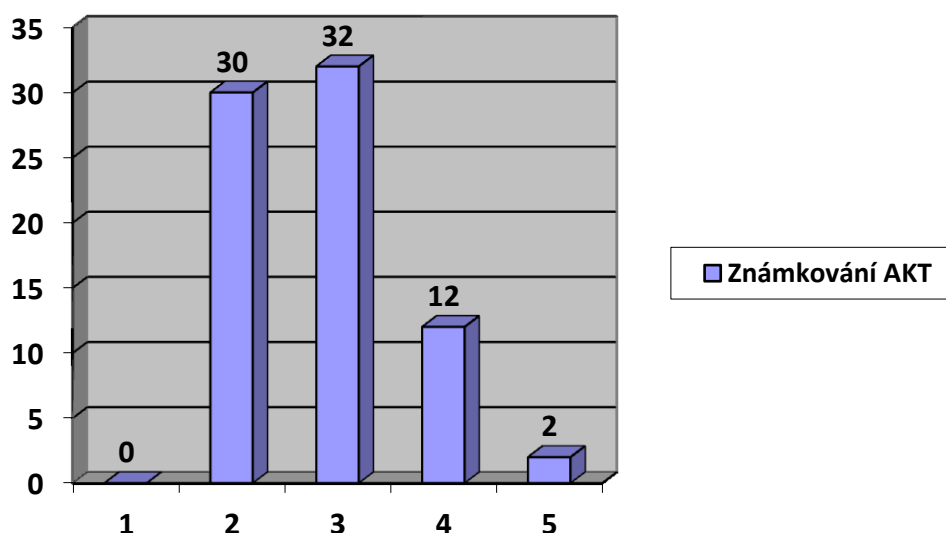
Zde se ukázalo, že více než $\frac{3}{4}$ dotazovaných bylo účastno opatření spolu s antikonfliktním týmem. Ti, kterých se nasazení netýkalo, byli z velké části ze skupiny dokumentace, tedy těch policistů, kteří mají na starosti spisovou službu a na bezpečnostní opatření v přímém výkonu nejsou nasazováni tak často. V této otázce se potvrdila domněnka, že většina policistů základních organizačních článků s antikonfliktním týmem již měla možnost pracovat a byli v nejrůznějších opatřeních již využiti.

Graf č. 3

Otázka č. 5 – Jak v průměru hodnotíte působení antikonfliktního týmu na těchto opatřeních?

Respondenti měli za úkol známkovat působení antikonfliktního týmu, jako ve škole, tedy na stupnici mezi 1 až 5 s tím, že měli přihlédnout k jakési průměrnosti a působení týmu zobecnit a uvést souhrnné hodnocení za všechny akce, kterých se respondenti účastnili. V případě, že se bezpečnostního opatření neúčastnili, odpověď nevyplňovali (12 respondentů). Z celkového vzorku odpovědí vyšla účast na opatřeních pozitivně. Zajímavé však je, že nikdo nehodnotil působení antikonfliktního týmu na výbornou. Dva respondenti pak ohodnotili působení skupiny nedostatečně.

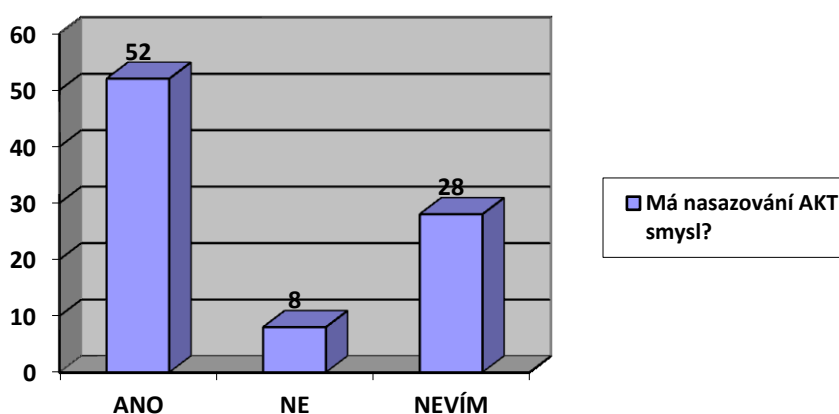

Graf č. 4

Otázka č. 6 – Myslíte si, že zařazování antikonfliktního týmu na rizikovější opatření má svůj smysl?

Více než polovina dotazovaných uvedla, že zařazování týmu na rizikovější opatření svůj smysl má, méně než desetina pak uvedla, že ne. Poměrně velká část na věc také neměla názor.

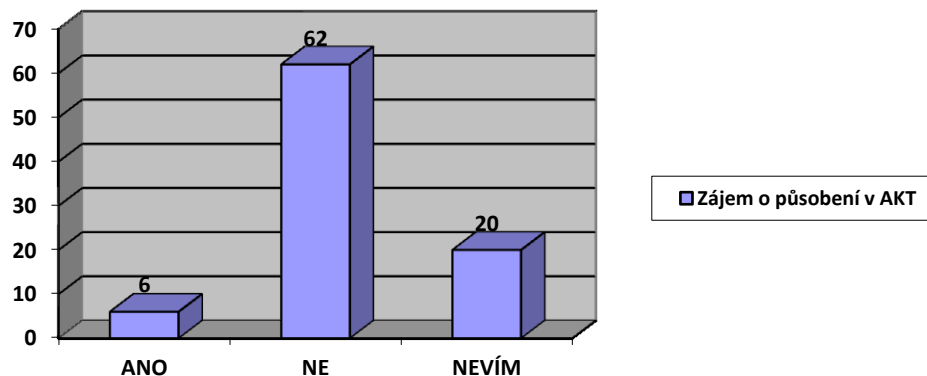
O tom, jak výrazná bezpečnostní opatření přijmout a zda-li do akce vyslat i antikonfliktní tým se rozhoduje na úrovni okresních, potažmo krajských ředitelství. Lidé s rozhodovací pravomocí by měli být policisté s letitými zkušenostmi a jejich rozhodnutí v těchto věcech by tak měla být maximálně odborná. Zpochybňovat jejich rozhodnutí mi nepřijde na místě a skutečnosti, že většina dotazovaných odpověděla kladně, hodnotím pozitivně.

Graf č. 5

Otázka č. 7 – Měli byste v případě možnosti zájem o působení v antikonfliktním týmu?

Zde téměř $\frac{3}{4}$ respondentů uvedli, že zájem nemají. Toto rozhodnutí si vysvětlují zejména finančním nedocenením práce u antikonfliktního týmu a častým nasazováním týmu o víkendech. Další důvod, proč se odpovědi sešly v takovém poměru je nejspíše ten, že o práci v antikonfliktním týmu také většina řadových policistů nemá komplexnější obraz, neboť materiálů, které by mohly tuto pracovní skupinu nějak uvést, opravdu mnoho není. Toto by mohl být prostor pro policejní manažery jednotlivých krajských ředitelství, potažmo policejního prezidia, informační okno zaplnit.

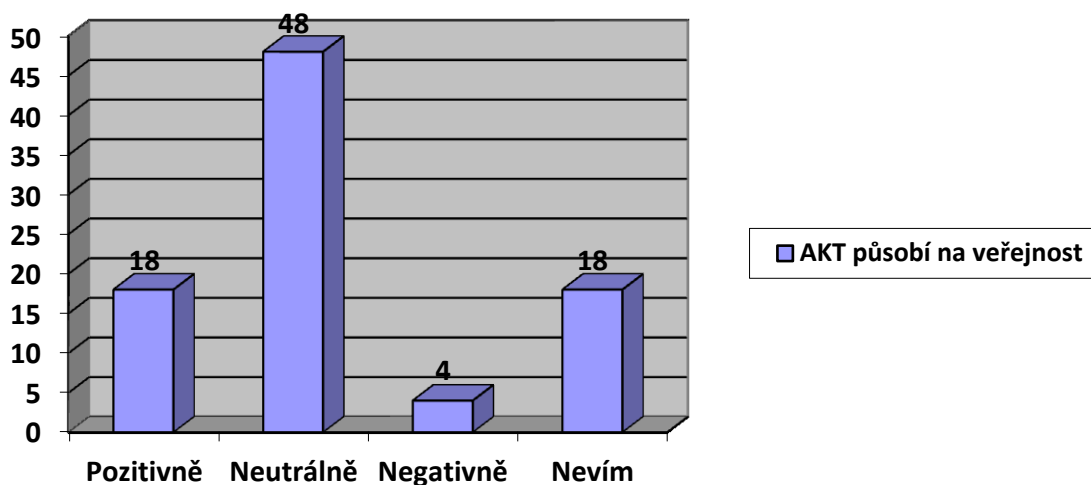

Graf č. 6

Otázka č. 8 – Jak si myslíte, že je v průměru antikonfliktní tým při svém působení vnímán veřejností?

Přibližně polovina respondentů uvádí, že nasazování antikonfliktního týmu je při opatřeních veřejností vnímáno neutrálně. Negativní působení na veřejnost uvádí pouze 4 z dotazovaných.

Zde hovoří zkušenosti jednotlivých policistů z opatření, kterých se účastnili. Z vlastních zkušeností vím, že při výkonu služby potkáváte jak osoby, které vám rádi poděkují, tak i ty, kteří si budou stěžovat vždy a všude a nejde se jim zavděčit. To, že více policistů odpovědělo, že je antikonfliktní tým vnímán pozitivně, můžeme považovat do jisté míry i jako obraz vnímání veřejností, která je s touto složkou policie spokojena.

Graf č. 7

Otázka č. 9 – Máte ze svých zkušeností nějaké výhrady k působení antikonfliktního týmu?

V naprosté většině případů dotazovaní neuváděli výhrady k působení týmu. Ti, kteří však nějaké své poznatky uvedli, popisovali zejména problémy s komunikací a to jak mezi samotnými členy týmu navzájem, tak také mezi členy antikonfliktního týmu a spolupracující pořádkovou jednotkou. Uvedený poznatek může mít opodstatněný základ, neboť je běžnou praxí, že policisté zařazení v antikonfliktním týmu a policisté z pořádkové jednotky při opatřeních v rámci radiového spojení komunikují každý na jiném kanále. Jejich součinnost pak dotváří koordinátoři akce, kteří mají celkový obraz o situaci. Rozkazy k dalším opatřením tak přicházejí se zpožděním a nemusí tak jasně korespondovat s tím, co se aktuálně, zrovna v tu dobu, na místě děje.

Taktéž se v dotaznících objevil zajímavý názor, že členové antikonfliktního týmu často s účastníky shromáždění diskutují ještě v době, kdy je z jejich chování zřejmé, že spolupracovat nechtějí a jakákoliv komunikace je tedy zbytečná a měla by již nastoupit represivní složka. S tímto názorem je těžko se ztotožňovat, ale i proti němu vystupovat, neboť otázka použití represivní síly má mnoho proměnných, záleží vždy na konkrétní situaci.

Otázka č. 10 – Myslíte si, že by se dala jakýmkoliv způsobem zefektivnit práce antikonfliktního týmu?

Protože většina respondentů nemá zkušenosti z vlastního působení u antikonfliktního týmu, nechávala otázku povětšinou nezodpovězenou. Ti, kteří odpovídali, uváděli zejména nutnost zřízení společných školení členů antikonfliktního týmu a řadových policistů, kde by byla problematika rozebírána společně tak, aby i řadoví policisté získali náhled na práci svých kolegů a věděli, jak na místě lépe jednat. Dále se objevil názor, že by bylo pro práci antikonfliktního týmu výhodné, aby členové měli při opatřeních jasně určeny své role a pozice, jejich práce se sledovala a vyhodnocovala a případné nedostatky se doladřovaly při společných cvičeních. Uvedený policista v podstatě popsal skutečnost, jakým způsobem členové antikonfliktního týmu „trénují“. Rozdělení rolí a pozic při opatřeních se pak může ukázat jako poměrně komplikovaná věc ve chvíli, kdy je potřeba na místě zásahu cokoli řešit operativně, nárazově. V tomto případě by pak uvedené rozdělení rolí nemuselo být produktivním, ale právě naopak.

7 Diskuze

Spolupráci a ochotu policistů na vyplňování dotazníků hodnotím velmi kladně, v drtivé většině případů k věci přistoupili se zájmem, zodpovědně a doplňujícími otázkami k tématu. Dotazníky vyplňovali rychle, avšak svědomitě.

Analýzou zpracovaných dotazníků bylo zjištěno, že antikonfliktní týmy jsou u policistů vnímány pozitivně, avšak toto kladné vnímání není tak výrazné u dvou skupin příslušníků. Jedná se o dva opačné póly skupiny, a sice policisty, kteří jsou ve službě teprve krátce nebo naopak ty, jež slouží 20 a více let, tedy velmi zkušené členové PČR. Skupina policistů, která se nachází dobou služby mezi těmito dvěma póly, se ve velké míře shoduje s názorem nutnosti aplikace antikonfliktních týmů a důležitosti jejich využívání při hromadných akcích. Smýšlení krátce či velmi dlouze sloužících policistů si lze vysvětlit jejich nezkušeností, či naopak již jejich ostře vyhraněným pohledem na věc, který dále může ovlivňovat syndrom vyhoření a další negativní skutečnosti, kterými tito lidé prošli v průběhu své služby.

Fungování antikonfliktních týmů u Policie ČR má doposud velmi krátkou historii a tak se prozatím můžeme jen domnívat, jak by vypadaly odpovědi respondentů, kdybychom jim stejné otázky položily za několik let. Jako se všechno vyvíjí, i Policie ČR a antikonfliktní týmy budou procházet svým vývojem, kdy bude upravován zákon o policii, potažmo vnitřní akty řízení či závazné pokyny policejního prezidenta, kterými se upravuje fungování jednotlivých policejních složek.

Současné vyhodnocení získaných dat tak odpovídá aktuálnímu obrazu, který se s velkou pravděpodobností bude v následujících letech měnit.

8 Závěr

V bakalářské práci, zpracovávané na téma „Působení antikonfliktních týmů Policie ČR v Olomouckém kraji“ jsem si vytyčil několik cílů, které se mi postupně podařilo splnit. V teoretické části jsem na základě studia odborné literatury vymezil základní pojmy, které jsem rozšířil o další využitelná data k uvedené problematice. Dále jsem se zabýval závaznými pokyny policejního prezidenta, které taktéž upravují činnost antikonfliktního týmu. Prameny určené pouze pro problematiku antikonfliktních týmů, vyjma uvedených materiálů policejního prezidia, v podstatě neexistují. Získat potřebné informace k věci tak nebylo snadné a bylo potřeba vynaložit zvýšené úsilí pro získání jakýchkoliv využitelných poznatků a pramenů literatury.

Ve zpracování praktické části jsem se aktivně účastnil jednoho z opatření, ve kterém byl nasazen antikonfliktní tým, kdy jsem osobně poznal, v čem práce spočívá, jaká jsou její úskalí či pozitiva. Tuto vlastní zkušenost hodnotím pro psaní bakalářské práce jako nenahraditelnou a velmi cennou. Dále jsem přistoupil k průzkumu formou anonymních dotazníků, které jsem rozdál policistům obvodních oddělení a hlídkové služby Olomouckého kraje. Po vyhodnocení dotazníků bylo zřejmé, že většina respondentů hodnotí práci antikonfliktního týmu pozitivně a vidí v jeho působení smysl. Od této teze se mírně odkloňují pouze dvě skupiny policistů, a to si sice velmi krátce sloužící a naopak také velmi dlouze sloužící policisté. Tito mají na práci antikonfliktního týmu negativně vyhraněný názor, který je zapříčiněn jejich nezkušeností, resp. delší dobou trvání služebního poměru a zažitými negativními zkušenostmi.

Dle vyhodnoceného vzorku i samotného výkonu služby s antikonfliktním týmem, mohu hodnotit nastavený směr u Policie ČR jako ten správný a zřizování antikonfliktních týmů jako dobrý krok vedoucí ke zkvalitňování policejní práce a zejména samotné prezentace policie na veřejnosti, neboť dle mého názoru u většiny civilního obyvatelstva má Policie ČR, potažmo většina policistů, nízký společenský kredit a naše společnost policii spíše nevěří, než aby v ní měla důvěru. A právě práce antikonfliktního týmu je jednou z možností, jakým způsobem se dá tento problém postupně odbourávat.

9 Resume

I aimed few tasks in my bachelor's paper „Operations of Police Czech Republic anti-conflict team in Olomouc county analysis“ which I was able to fulfil. In the theoretical part of the paper I studied special literature and I aimed basic terms which I spread with another useful facts. I was also interested to special police documents which are aimed to activities of anti-conflict teams. The sources assigned only for issue of anti-conflict teams does not exist practically. To gain useful informations was not easy and it was necessary to extend raised struggle to gain any exploitable findings and sources of literature.

In the practical part of the paper I took part one of the precaution where anti-conflict team was applied. I knew what are the difficulties of doing this job or what are the positive aspects. This experience is essential for writing bachelors's paper. I also decided to do a research by anonymous questionnaires which I aimed to the policemen who work on the police stations in Olomouc county. When I evaluated all the questionnaires it was clear that almost all of respondents appreciate the presence of anti-conflict team. Only two small parts of policemen had different opinions. One part was composed with policemen who were on the duty for very short time, the another one was on the contrary composed with policemen who were on the duty for very long time. Their view on the anti-conflict team is negatively affected because of their callowness or by their negative experiences which already happend to them.

According to gained answers from questionnaires and duty with anti-conflict team I consider the way which Czech Police is headed as the right one. Also creating anti-conflict team is the right step for doing the Police more able to work and for its presentation to all the civilians because according to my meaning the Czech Police has low credit in the civilians eyes and many people do not trust czech policemen. Creating the anti-conflict teams is one of the possibilities how to eliminate this distrust.

10 Seznam obrázků a grafů

Obrázek č. 1 – logo antikonfliktního týmu

Graf č. 1 – délka služebního poměru respondentů

Graf č. 2 – věk respondentů

Graf č. 3 – počet respondentů zařazených do opatření s antikonfliktním týmem

Graf č. 4 – známkování působení antikonfliktního týmu

Graf č. 5 – smysl nasazování antikonfliktního týmu

Graf č. 6 – zájem respondentů o působení v antikonfliktním týmu

Graf č. 7 – obraz působení antikonfliktního týmu na veřejnosti

11 Použitá literatura

- CANETTI, E. *Masa a moc*. Vyd. 2. Překlad Jiří Stromšík. Praha: Academia, 2007, 622 s. Europa, sv. 9. ISBN 978-802-0015-129.
- ČAKRT, M. *Konflikty v řízení a řízení konfliktů*. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-85943-81-6.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Vyd. 3. Praha: Karolinum, 2008, 372 s. ISBN 978-80-246-0139-7.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Vyd. 2. Brno: Paido, 2000, 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
- GLASS, J. D. *Zvíře v nás*. Vyd. 1. Překlad Zdeněk Urban. Bratislava: Motýl, 1999, 174 s. ISBN 80-88978-13-0.
- CHALOUPKA, L., VOCILKA, M., MOUCHA, Z. *Etopedie*. 1. Vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 273 s.
- CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007, 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
- CHRISTINE, L-F. *Transakční analýza v poradenství a psychoterapii*. Praha: Portál, 2006, 228 s. ISBN 80-736-7085-2.
- KOHOUTEK, R. *Sociální psychologie*. Vyd. 1. Brno: Bonny Press, 2004, Bez ISBN.
- KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský: kapitoly ze sociální psychologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2004, 252 s. ISBN 80-720-3591-6.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Konflikty mezi lidmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 189 s. ISBN 80-717-8642-X.
- LABÁTH, V., AMBRÓZOVÁ, A. *Riziková mládež: možnosti potenciálních zmien*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 157 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5066-4.
- LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha: Kra, 1994, 159 s. ISBN 80-901527-8-3.
- MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1.vyd. Praha: Slon - sociologické nakladatelství, 1994, 151 s. ISBN 80-901-4249-4.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ A. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003, s. 103. ISBN 80-7178-771-X.
- MEDZIHORSKÝ, Š. *Asertivita*. Praha: Elfa, 1991, 75 s. ISBN 80-900-1971-4.

MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003, 361 s. ISBN 80-247-0650-4.

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2009, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

O'BRIEN, P. *Pozitivní řízení: asertivita pro manažery*. Vyd. 3. Praha: Management Press, 2003, 212 s. ISBN 80-726-1077-5.

RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. *Speciální pedagogika*. 2. vyd., dopl. a aktualiz. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, 313 s. Učebnice (UP Olomouc). ISBN 80-244-0873-2.

Rozkaz ředitele krajského ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje ze dne 1. ledna 2010.

SOVÁK, M. *Defektologický slovník*. Jinočany : H&H, 2000, 418 s. ISBN 80-86022-76-5.

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-859-3148-6.

ŠPAČKOVÁ, A. *Moderní rétorika: jak mluvit k druhým lidem, aby nám naslouchali a rozuměli*. Praha: Grada, c2003, 120 s. ISBN 80-247-0633-4.

TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí: jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 198 s. ISBN 80-717-8503-2.

VOJTOVÁ, V. *Kapitoly z etopedie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 94 s. ISBN 80-210-3532-3.

WRIGHT, R. *Morální zvíře: proč jsme to, co jsme*. Překlad Antonín Hradilek. Praha: Lidové noviny, 2002, 452 s. Edice 21, sv. 20. ISBN 80-710-6612-5.

Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 10/2009.

Elektronické zdroje:

<http://www.policie.cz/> (oficiální web Policie ČR)

Intranet Policie ČR

12 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník pro příslušníky Policie ČR

Příloha č. 2 – Antikonfliktní tým v přímém výkonu služby

Příloha č. 1

Dotazník pro příslušníky Policie ČR

Vážení kolegové, pro zpracování praktické části bakalářské práce s tématem „*Využití antikonfliktních týmů Policie ČR v Olomouckém kraji*“, Vás tímto velmi prosím o vyplnění krátkého, anonymního dotazníku. Vyplněný dotazník, prosím, co nejdříve odevzdejte vedoucímu Vašeho OOP, od kterého si formuláře zpětně vyberu.

Děkuji, s pozdravem Váš kolega
pprap. Tomáš Urbánek

1. Uveďte délku Vašeho služebního poměru.

1 – 5 let 6 – 10 let 11 – 15 let 16 – 20 let 20 let a více

2. Uveďte Váš věk a pohlaví.

18 – 30 let 31 – 40 let 41 – 50 let 50 – 60 let 60 let a více

MUŽ – ŽENA

3. Pokuste se velmi stručně, vlastními slovy, charakterizovat antikonfliktní tým (dále jen AKT), k čemu by dle Vás měl sloužit.

4. Byli jste v uplynulých třech letech účastni jakéhokoliv opatření, ve kterém byl nasazen antikonfliktní tým?

ANO - NE - NEVÍM

5. Jak v průměru hodnotíte působení AKT na těchto opatřeních? (Dotaz je směřován na jejich využitelnost, zdali působení AKT mělo na místě své opodstatnění

a napomohlo zdárnějšímu průběhu opatření. Označujte, jako ve škole, tzn. např. 1 = využití AKT mělo na opatřeních, jež jsem se zúčastnil, v průměru velký smysl apod. V případě, že jste na opatřeních žádným způsobem kladně či záporně nezaznamenali působení AKT, otázku nechte nezodpovězenou).

1 2 3 4 5

- 6. Myslíte si, že zařazování AKT na rizikovější opatření má svůj smysl? Nebo je tato složka zbytečná a fungování policie by se bez ní obešlo stejně dobře, jako tomu bylo do roku 2006, kdy byly první AKT u Policie ČR zřizovány?**

ANO – nasazování AKT má smysl

NE – nasazování AKT nemá smysl

NEVÍM

- 7. Měli byste, v případě nabídnuté možnosti, zájem o působení v AKT?**

ANO - NE - NEVÍM

- 8. Jak si myslíte, že je v průměru AKT vnímáno při svém působení veřejností?**

AKT je veřejností vnímáno pozitivně

AKT je veřejností vnímáno neutrálně

AKT je veřejností vnímáno negativně

NEVÍM

- 9. Máte ze svých zkušeností nějaké výhrady k působení AKT? Pokud ano, stručně vypište, v případě, že ne, otázku proškrtněte.**

- 10. Myslíte si, že by se dala jakýmkoliv způsobem zefektivnit práce AKT? Uveďte stručně své nápady, připomínky. Pokud žádné nemáte, otázku proškrtněte.**

Příloha č. 2

Antikonfliktní tým v přímém výkonu služby

Jak již bylo dříve v práci uvedeno, osobně nejsem členem antikonfliktního týmu, avšak na vlastní žádost jsem se s týmem mohl účastnit jedné z akcí. Přitom se jednalo o opatření z kategorie těch závažnějších a využitelných poznatků se tak dalo zjistit opravdu hodně.

SK Sigma Olomouc – FC Baník Ostrava

Pátek 15. 3. 2013 se pro obyvatele Olomouce odehrával ve znamení předehrávky 20. kola nejvyšší české fotbalové soutěže – Gambrinus ligy. Nejen diváci tohoto utkání tuto skutečnost poznali, policejní opatření měly dopad i na širokou veřejnost ve městě. Jednalo se přitom o mnohá bezpečnostní opatření spojená zejména s dopravními uzavírkami.

Je velmi známo, že fanoušci ostravského Baníku (pokud se dá použít slovo fanoušci) jsou spolu s těmi spartánskými z kategorie těch nejvíce radikálních, kteří se v České republice po fotbalových stadionech pohybují. Skutečnost, že k utkání přijede právě ostravský Baník, znamená velká bezpečnostní opatření pro policejní složky a vyžaduje si zvýšené nasazení sil a prostředků policie. Ostravské rowdies navíc jezdí podporovat i ultras (radikální fanoušci) ze spřáteleného polského fotbalového klubu GKS Katowice, takže situace bývá o to více alarmující.

Nejinak tomu bylo i 15. 3. 2013, kdy vlakem z Ostravy přijelo v 17:30 hod. na hlavní nádraží do Olomouce asi 500 příznivců Baníku Ostrava. Dalších asi 1000 fanoušků vážilo cestu do Olomouce vlastními vozy. Věková skladba fanoušků byla z většiny mezi 20 – 30 lety, kdy převahu pochopitelně tvořili muži. Přesto ale nebyl problém v davu zahlédnout jak osoby výrazně přesahující věkovou hranici 50 let (a to i ženy), tak také mladistvé, včetně dívek ve věku okolo 15 až 16 let. Pohled na tyto dospívající „fanoušky“, skandující ne zrovna slušná a spisovná hesla, pravděpodobně ne jen ve mně evokoval dojem, že rodiče ve své výchově nejspíše něco zanedbali.

Uvedený den jsem se připojil k antikonfliktnímu týmu Olomouckého kraje právě u hlavního vlakového nádraží. Byli zde v počtu v 11 členů, dalších 5 členů přijelo jako výpomoc z antikonfliktního týmu Zlínského kraje. Samotný odjezd fanoušků z Ostravy pak na místě doprovázel také antikonfliktní tým Moravskoslezského kraje. Činnost týmu započala ještě před příjezdem vlaku s fanoušky, kdy bylo potřeba vestibul nádraží připravit na průchod davu již „dobře naladěných“ příznivců Baníku. Část týmu, oděných do reflexních žlutých vest s nápisem „antikonfliktní tým policie“ a balistickými vestami pod civilním oděvem, osobně upozorňovala ostatní přítomné občany o příjezdu fotbalových fanoušků a poukazovala na nutnost držet se mimo střed vestibulu, kudy budou procházet. Cestující to chápali a dle mého pozorování také vesměs plnili. Spíše než obava o vlastní zdraví v nich ale byla jistá dávka zvědavosti a tak neodcházeli nikam daleko, pouze tak, aby na „atrakci“ dobře viděli. Druhá část týmu, v počtu čtyř členů, pak očekávala příjezd vlaku přímo na nástupišti, kde se po příjezdu vlaku ihned snažili nakontaktovat na první z vystupujících a zabránit jejich nekoordinovanému východu před nádraží. To se týmu podařilo a tak po několika minutách dav v čele se čtyřmi členy týmu prošel přes vestibul hlavního nádraží a zastavil se před budovou nádraží, kde policisté z antikonfliktního týmu chtěli posečkat, aby se fanoušci shlukli do ucelené skupiny, se kterou by se dalo lépe pracovat. Celou věc již z dálky pozorovali členové pořádkových jednotek a ze vzduchu situaci, po celou dobu opatření, monitoroval vrtulník PČR.

Po několika minutách se dav i přes snahu členů antikonfliktního týmu přesunul o několik metrů kupředu před nádraží ČD na ul. Jeremenkova. Zde bylo jejich dalšímu postupu na tř. Kosmonautů zabráněno členy pořádkové jednotky. Ve chvíli, kdy byl dav fanoušků kompletní, tři z členů antikonfliktního týmu započali jeho vedení přes Masarykovu třídu směrem k Androvu stadionu. Další členové antikonfliktních týmů doprovázeli dav po straně přivrácené k silnici. Veškeré křížující komunikace byly uzavřeny a hlídány dalšími policisty, čímž bylo zajištěno, že nedojde k odklonu byť jen části z doprovázené skupiny fanoušků.

Po bezproblémovém průchodu přes Masarykovu třídu bylo nutné u mostu přes řeku Moravu skupinu zastavit a ohraničit příslušníky pořádkových jednotek. Důvod byl prostý. Pro další přechod k Androvu stadionu bylo nutné účastníky opět sjednotit do menšího prostoru. Po několikaminutové přestávce tak bylo možné pokračovat přes ul. Husovu na ul. Komenského. Doposud přesun fanoušků probíhal bez větších dopravních omezení, neboť tito šli vesměs po chodníku. Při křižování ul. Husovy s ul. Komenského se objevily první

problémy při doprovodu fanoušků, neboť na Komenského ulici byl běžný provoz a dav pochopitelně nešel spořádaně přes přechod. Naskytla se tak situace, kdy rozvášnění fandové procházeli kolem vozidel zastavujících na semaforech, pokřikovali či gestikulovali na řidiče, různě je provokovali apod. Doposud poměrně uspořádaný dav, který šel do této doby po chodníku, byl nyní rozprostřen po třicet metrů široké Komenského ulici. V dalším postupu směrem k Androvu stadionu bylo zabráněno zahrazením ulice členy pořádkových jednotek a vzniklou situaci bylo potřeba okamžitě začít řešit. Členové antikonfliktního týmu započali s upozorňováním řidičů nacházejících se v ulici, že je třeba tuto neprodleně vyklidit. Všichni situaci velmi dobře chápali, takže během chvíle se podařilo civilní vozidla, jež byla v provozu, z ulice vyvézt pryč, čímž se zabránilo dalším možným škodám na majetku a předešlo se možnému páchání protiprávního jednání ve spojitosti s probíhajícím dopravním provozem.

Po této neplánované zastávce se skupina fanoušků s doprovodem pořádkové policie a antikonfliktním týmem v čele vydala znovu směrem k Androvu stadionu. Úloha členů antikonfliktního týmu nyní ležela spíše na nutnosti upozorňování nezúčastněných občanů, kteří se nacházeli na trase doprovodu „baníkovců“, aby dbali své osobní bezpečnosti a raději se drželi stranou. Samotný dav fanoušků už byl dle potřeby korigován členy pořádkových jednotek policie. Další trasa přes ul. Dobrovského až na ul. Na Střelnici tak probíhala z bezpečnostních důvodů s odklonem dopravy. Celá tato zbývající část doprovodu se odehrála bez jakéhokoliv narušení veřejného pořádku a tak asi v 18:45 hod. skupina fanoušků dorazila k Androvu stadionu. Vzhledem k velkému počtu fanoušků hostí pro ně pořadatelé vyhradili celou tribunu „sever“, namísto standardního sektoru pro hosty na tribuně „východ“, který má jen velmi omezenou kapacitu.

Ostravští příznivci se do hlediště dostávali až do posledních minut před výkopem utkání. Přitom nebylo třeba jakékoliv asistence policie, potažmo antikonfliktního týmu. Ten situaci monitoroval na parkovišti u stadionu (stejně jako pořádkové jednotky) a v případě nutnosti byl schopen okamžitě zakročit. Veškeré kompetence se vstupem fanoušků na stadion však zvládala pořadatelská služba a tak policie v tuto dobu mohla být u stadionu pouze jako jakási záloha či prevence.

Utkání, jehož televizní přenos poskytovala naše veřejnoprávní televize, započalo ve 20:15 hod. Na stadion si v páteční mrazivý večer našlo cestu téměř 7000 diváků. Sportovní průběh zápasu byl dle očekávání, favorizovaná Sigma se poměrně brzy ujala vedení 1:0

a tímto výsledkem utkání také skončilo. Horkou krev do žil hostujících fanoušků vlilo udělení červené karty jednomu z ostravských hráčů, avšak domnívám se, že nejen tohle mělo za důsledek zdemolování bufetu, jenž byl sice zavřený, ale nacházel se v severní tribuně Androva stadionu. Za své vzaly také toalety, které byly kompletně zničeny. V tuto chvíli musela zakročit pořádková jednotka a několik výtržníků bylo na místě zajištěno. Svou práci měla také záchranná služba, neboť fanoušci Baníku se nepochopitelně poprali i mezi sebou, kdy ošetřovány byly zejména zhmožděniny a tržná poranění. Z bezpečnostních důvodů byly toalety v severní tribuně po jejich demolici uzavřeny, neboť se v jejich útrobách nacházely střepy z rozbitých pisoárů a umyvadel. Přístup radikálních fanoušků k těmto předmětům by znamenal značné riziko a jakékoliv bezpečnostní prohlídky, které proběhly před vstupem na stadion, by tak byly zbytečné. Tímto krokem pochopitelně pro diváky vznikl problém, který řešili po svém. Před ukončením utkání se k pořádkové jednotce, která po incidentu zůstávala preventivně v prostorách stadionu, připojil i antikonfliktní tým, který divákům udával informace o dalším průběhu opatření spojeným s odchodem ze stadionu.

I přes porážku „svého“ týmu se většina fanoušků hostí po utkání chovala spořádaně, zůstávalo pouze u jakéhosi neškodného slovního výlevu na tolik nesnášenou Sigmu Olomouc. Odchod ze stadionu byl z počátku v podobě stejného opatření, jako tomu bylo při příjezdu fanoušků na hlavní vlakové nádraží do Olomouce. Tito se shromáždili před stadionem, kdy perimetr okolo nich byl strážěn členy pořádkových jednotek za asistence antikonfliktního týmu, který těm netrpělivějším vysvětloval důvod tohoto opatření. Po asi dvaceti minutách se stejnou trasou za doprovodu asistence policie vydal dav k hlavnímu vlakovému nádraží. Doprovod fanoušků na nádraží proběhl naprosto bez jakýchkoliv komplikací, plynule a bez narušení veřejného pořádku. Ve 22:55 hod. doprovázení fanoušci nasedli do vlaku jedoucího ve směru na Ostravu a za doprovodu dalších členů pořádkové policie tímto vlakem odcestovali.

Po několika dalších minutách od odjezdu vlaku tak působení antikonfliktního týmu na opatření spojeném s fotbalovým utkáním končí. Opatření, do něžž bylo zapojeno stovky policistů se obešlo bez většího narušení veřejného pořádku a ačkoliv situaci neměli členové antikonfliktního týmu zrovna jednoduchou, vzhledem k počtu fanoušků i skutečnosti, že se jednalo o příznivce Baníku Ostrava, se kterými se nepracuje zrovna nejlépe, bylo opatření zvládnuto.